

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою Податкова та митна справа
(назва освітньої програми)

на тему: «Вплив податків на розвиток підприємництва в Україні»

Виконавець:

студент 43 групи факультету ФФБС

Тутов Д. О.

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Курганська Е. І.

(прізвище, ім'я, по батькові)

Одеса 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Основним завданням будь-якої підприємницької діяльності є досягнення максимального прибутку. Ця ціль визначається не тільки характером діяльності та фінансовими показниками, але й рівнем податкового навантаження, що має вплив на фінансовий результат підприємства.

Ряд вітчизняних наукових дослідників, такі як Юшко С. В., Хомутенко А., Коба О. В., Шинкар Ю. Л., Грановська І. В., Абрамчук М.Ю. та інші, а також зарубіжних експертів, детально досліджували вплив податкової системи на розвиток підприємництва, в тому числі проводили дослідження в сфері варіативності систем оподаткування у своїх працях.

Підприємницька діяльність є одним з основних джерел фінансування державного бюджету, що стимулює дослідження та підтримку такої діяльності. Податкова система є одним з основних факторів, що впливають на функціонування підприємницьких суб'єктів. В Україні існують загальна та спрощена системи оподаткування, які дозволяють підприємствам знизити свої витрати та збільшити прибуток.

В країнах з ринковою економікою оподаткування підприємницької діяльності має суттєве значення, забезпечуючи необхідні надходження до державного бюджету та регулюючи економічну ситуацію в цілому. Окрім цього, воно також виконує важливу роль у регулюванні економічної активності населення та підприємств. Шляхом податкових стимулів та обмежень, держава може спонукати чи обмежувати певні види діяльності, залежно від своїх цілей та завдань. Високий рівень податкових надходжень дозволяє забезпечити достатні фінансові ресурси для державного фінансування та впровадження соціальних та економічних реформ.

Таким чином, оподаткування підприємницької діяльності в країнах з ринковою економікою виступає не лише як джерело доходів для держави, але й як потужний інструмент регулювання економічного середовища, що дозволяє державі здійснювати політичний та економічний вплив у відповідності до своїх потреб та пріоритетів, що вказує на високу актуальність даної тематики.

Предметом дослідження є вплив податкової системи на розвиток підприємницької діяльності в Україні.

Метою роботи є розгляд проблемних аспектів в питанні впливу податкової системи України на розвиток підприємництва, в тому числі через аналіз впливу нарахувань податків на розвиток окремо взятого підприємства, а також визначення напрямків вдосконалення даної тематики з урахуванням досвіду розвинених зарубіжних країн.

Завдання роботи:

- дослідити економічну сутність податків та їх роль у ринковій економіці;
- проаналізувати генезис розвитку оподаткування в Україні;
- визначити теоретичну частину ролі податків у розвитку підприємництва;
- дослідити за допомогою статистичних даних розвиток підприємницької діяльності в Україні;
- надати оцінку ефективності оподаткування підприємницької діяльності в Україні;
- провести аналіз нарахування податкових платежів та їх вплив на розвиток окремо взятого суб'єкта господарювання;
- проаналізувати специфіку оподаткування підприємницької діяльності в розвинутих країнах;
- визначити шляхи гармонізації оподаткування підприємницької діяльності в Україні та Євросоюзі;
- дослідити проблеми оподаткування підприємницької діяльності в Україні та шляхи їх вирішення.

Об'єктом дослідження є податкова система України та її значення для розвитку підприємницької діяльності..

Методи дослідження, які використовуються в процесі дослідження та обробки матеріалів: аналіз і синтез, метод порівняння, графічний та табличний методи, економіко-статистичний, метод групувань і зведень, логічний та системний аналіз, метод експертних оцінок.

Інформаційною базою дослідження є роботи вітчизняних науковців, які досліджували дану тематику, а також статистичні дані, розміщені на офіційних державних ресурсах, відкриті реєстри даних та іноземні публікації, які стосуються предмету дослідження.

Опис структури роботи. Завдання, поставлені на початку дослідження, дали змогу визначити структуру роботи : вступ, три розділи, які вміщують 9 підрозділів, та висновки. Обсяг роботи складає 72 сторінки, з них 67 сторінок основного тексту. Список використаних джерел містить 34 найменування. У роботі вміщено 4 рисунки та 14 таблиць.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи оподаткування підприємницької діяльності в Україні» було розглянуто сутність податків та їх роль у ринковій економіці, досліджено етапи розвитку оподаткування в Україні, визначено теоретичну частину питання ролі податків у розвитку підприємництва.

У другому розділі «Дослідження впливу податкової системи на підприємницьку діяльність в Україні» досліджено основні показники розвитку підприємницької діяльності в Україні, надано оцінку ефективності оподаткування підприємницької діяльності в Україні, проаналізовано вплив податкових нарахувань на розвиток окремо взятого суб'єкта підприємництва.

У третьому розділі «Проблеми та перспективи розвитку оподаткування підприємницької діяльності в Україні» проаналізовано специфіку оподаткування підприємницької діяльності в розвинутих країнах, наведено основні напрями розвитку в питанні гармонізації оподаткування підприємницької діяльності в Україні та країнах ЄС, запропоновано шляхи вирішення проблем оподаткування підприємницької діяльності в Україні.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Роль податків у ринковій економіці надзвичайно важлива і її значимість важко переоцінити. Податки є необхідною складовою будь-якої країни та відіграють важливу роль у регулюванні економічних процесів. Основна економічна суть податків полягає в тому, що вони є обов'язковими платежами, збираються державою від фізичних та юридичних осіб. Основною метою податків є забезпечення державних фінансів та сприяння розвитку економіки країни. Важливо також підкреслити, що вплив податків на ринкову економіку та відповідні економічні процеси є складним та має багато аспектів. Залежно від конкретної структури та регулювання, податки можуть стимулювати або гальмувати певні галузі виробництва або загальний економічний розвиток.

2. Проаналізувавши генезис розвитку оподаткування в Україні можна сказати, що незважаючи на довгий пройдений шлях розвитку та велику кількість внесених змін до законодавства, наукові дослідження все ще виявляють недоліки податкової системи та пропонують різні варіанти зміни чинного податкового законодавства. Зокрема, запропоновані зміни до спрощеної системи оподаткування включають заміну бази оподаткування відповідно до отриманого прибутку замість доходу, уточнення ставок єдиного податку для різних груп платників, залежно від нової бази оподаткування, встановлення диференційованої шкали оподаткування для малих підприємств в залежності від розміру доходу, а також уточнення Податкової декларації для платників єдиного податку, як фізичних, так і юридичних осіб, використовуючи Податкову декларацію з податку на прибуток як основу. Також важливо зазначити, що уряд України постійно шукає оптимальну модель податкової системи на законодавчому рівні, яка б відображала належне співвідношення між різними податками та ставками з метою максимального використання їх функцій та потенціалу.

3. Один з важливих аспектів ролі податків у розвитку підприємництва полягає у забезпеченні стабільного та неперервного бізнес-середовища. Зі зростанням економічної активності та розвитком нових сфер діяльності з'являються нові інвестори та підприємства. Для того, щоб зберегти їх інвестиції та сприяти подальшому розвитку, необхідно створити прозоре, стабільне та передбачуване

податкове середовище. Держава повинна забезпечити таку податкову систему, яка не перешкоджає розвитку бізнесу та не створює надмірного тягара для підприємців. Таким чином, бізнес-середовище повинно стимулювати підприємницьку ініціативу та сприяти розвитку нових проектів та сфер діяльності.

4. Податки відіграють важливу роль у розвитку підприємництва, оскільки вони сприяють фінансовій стабільності держави, впливають на ринкову конкуренцію та стимулюють розвиток конкретних галузей. Також важливо зазначити, що різні види податків можуть мати різний вплив на підприємництво. Наприклад, підвищення податкового тягара на прибуток може зменшити бажання підприємців займатися бізнесом та робити інвестиції, оскільки це означає, що частина прибутку буде спрямована на сплату податків. З іншого боку, зниження податкових ставок на підприємницький прибуток може стимулювати зростання бізнесу та привертати більше інвестицій. Однак, на практиці, вплив податків на підприємництво може бути складнішим та залежати від різних факторів, таких як рівень регулювання, економічна ситуація, рівень конкуренції та інші. Тому для ефективного впровадження податкової політики виникає необхідність провести дослідження впливу податків на різні аспекти підприємництва та загальну економіку.

5. На підставі тенденцій, виявлених в розрахунковій частині дослідження, можна виділити кілька основних моментів. По-перше, немає прямої кореляції між кількістю суб'єктів господарювання та обсягом реалізованої продукції за видами суб'єктів. Однак можна зазначити, що менше 1% від загальної кількості суб'єктів господарювання, а саме великі та середні підприємства, забезпечують більше 70% від загального обсягу реалізованої продукції. Узагалі, відносні частки цих показників залишаються стабільними і не зазнають суттєвих змін. По-друге, аналіз показав, що найбільшу частину доходів державного бюджету України становлять податкові надходження, зокрема податок на прибуток, що в середньому складає близько 12% від загального обсягу податкових надходжень. По-третє, спостерігається чітка залежність між зміною загальної кількості великих

підприємств в Україні і сумою надходжень до державного бюджету від податку на прибуток.

6. Окрім цього, на основі проведеного аналізу у розрахунковій частині дослідження можна зробити кілька висновків. По-перше, показник податкового навантаження був обчислений і становив приблизно 20% протягом періоду з 2018 по 2022 рік. Цей показник виявився нижчим ніж у більшості країн Європейського Союзу, де середнє значення складає понад 30%. Далі, були представлені значення частки податку на прибуток у структурі державного бюджету та загального обсягу ВВП, які були порівняні з аналогічними показниками країн-членів ОЕСР. В результаті виявлено, що фіскальне значення податку на прибуток в Україні суттєво перевищує аналогічні показники багатьох європейських країн.

7. Одним з негативних аспектів, виявлених у дослідженні, є те, що кожного року державний бюджет України втрачає приблизно 13% податкових надходжень через несплату. Це обчислено на основі середнього арифметичного значення показника недоїмки податків. Ця ситуація має негативний вплив на економіку країни, оскільки велика заборгованість з податків може призвести до потенційних втрат доходів для державного бюджету.

8. Аналізуючи податкові платежі ТОВ «КМД «КАМБІО», можна зробити такі висновки щодо основного податкового тягаря, що несе дане підприємство. Головні складові цього тягаря включають нарахування ЄСВ, орендної плати та ПДВ. При аналізі ЄСВ слід звернути увагу на залежність між нарахуванням цього податку та показником середньоштатної кількості працівників. Значення цього показника знизилося з 73 у 2021 році до 50 у 2022 році. Суттєве нарахування орендної плати пояснюється значними площами виробничих відділів, складів та адміністративних будівель підприємства. Щодо ПДВ можна виділити тенденцію, за якої показники нарахованого ПДВ збільшуються під час активної реалізації основної продукції підприємства, а зменшуються у періоди зниження обсягів реалізації, коли сума ПДВ до сплати частково або повністю компенсується податковим кредитом з закупівель матеріалів.

9. Суттєвий негативний вплив податкових надходжень на розвиток даного підприємства також відображається у досить високому значенні коефіцієнту податкового навантаження. Здебільшого, можна сказати, що навіть при максимальній оптимізації системи збуту продукції, виробництва, та штабу працівників, що відповідно зменшить обсяги податкових нарахувань з ПДВ та ЄСВ, підприємство все одно буде зобов'язане сплачувати значну суму орендної плати. Саме цей факт є однією з причин несплати підприємством суттєвої суми податкових нарахувань станом на 2022 рік.

10. Кожна країна має власну податкову систему, яка відіграє ключову роль у її економічній системі. З одного боку, вона забезпечує фінансову базу держави, а з іншого - є основним інструментом реалізації економічної стратегії країни. Формування доходів державного бюджету є важливою функцією держави, а податки є не лише основним джерелом доходів державного бюджету, але й важливим інструментом економічного розвитку країни та соціального забезпечення населення. В розвинутих країнах, податки та збори, сплачені малими та середніми підприємствами, є одним з найбільших джерел доходів державного бюджету.

11. Малий бізнес може бути особливо вразливим до фінансових труднощів, циклічних коливань, інфляції, податкового тиску та інших негативних факторів. Тому малий бізнес потребує особливої уваги та підтримки, з огляду на його важливу роль у ринковій економіці. У розвинутих країнах, таких як Великобританія, Німеччина, Італія, Франція, США та Японія, частка малого та середнього бізнесу в ВВП становить від 50% до 62%.

12. Один із найпоширеніших методів сприяння розвитку малого бізнесу в розвинених країнах полягає у наданні їм податкових пільг шляхом впровадження спеціальних правил оподаткування (наприклад, у Франції) або використання загальних правил з індивідуальними перевагами для малого бізнесу (як у США та Великобританії).

13. В податкових системах розвинутих країн, які були розглянуті, не використовуються спрощені системи оподаткування для малого бізнесу, подібні до єдиного податку, що діє в Україні. Замість цього, існують інші форми державної

підтримки для цього типу підприємств. Наприклад, можуть бути надані певні пільги, такі як звільнення від необхідності подавати звіти про результати діяльності або впровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності.

14. Внаслідок економічної експансії ЄС, Україна отримала можливість прямого доступу до розширеного єдиного гармонізованого ринку з 450 мільйонами споживачів. Це відкриває перед Україною більші можливості в порівнянні з іншими країнами для отримання переваг від доступу до єдиного ринку ЄС, який характеризується високим рівнем відкритості, єдиним переліком торговельних правил і процедур адміністрування, митним тарифом, що застосовується рівно до всіх, і безперешкодним пересуванням товарів, послуг, громадян та капіталу. З урахуванням цього, реформування податкової системи України повинно включати створення ефективної законодавчої бази, яка відповідає вимогам ЄС, контроль за її дотриманням та розробку стратегій впровадження податкових стимулів для бізнесу.

15. Наразі в Україні проводиться зміни в податковій системі, які мають на меті зменшення регулюючої ролі фіскальних органів і перехід до більш обслуговуючої функції, а також спрощення процедури розрахунку та сплати податків шляхом скорочення їх кількості і розміру. Дані зміни також включають впровадження електронних сервісів для платників податків.

16. Гармонізація систем оподаткування в країнах ЄС є процесом, який має свої конкретні напрямки розвитку та власну динаміку. Країни Європейського Союзу акцентують увагу на оптимізації своїх систем оподаткування, включаючи впровадження передових податкових технологій, що базуються на самооподаткуванні та підтримці високих соціальних стандартів. Для проведення реформи податкової системи в Україні необхідно розробити ефективну законодавчу базу, яка відповідає вимогам ЄС, забезпечити її контроль та впровадити стратегії, спрямовані на надання податкових стимулів для бізнесу.

17. Для забезпечення адаптації вітчизняної податкової системи до європейських стандартів у майбутньому, необхідно вжити наступні заходи:

- збільшити ставки акцизного збору на алкогольні та тютюнові вироби, оскільки в Україні цей збір становить лише 8-10% від загальних податкових

надходжень. Підвищення ставок акцизного збору допоможе знизити надходження від ПДВ, які наразі є завищеними;

- впровадити більш диференційовані ставки податку на доходи фізичних осіб (ПДФО);

- зменшити обов'язкові внески на заробітну плату.

Ці заходи сприятимуть наближенню вітчизняної податкової системи до європейських вимог та спростять досягнення деяких цілей податкової політики, зокрема: стимулювання економічного розвитку та структурної перебудови, підтримка інвестицій, зайнятості та добробуту населення, розвиток людського капіталу.

18. В якості основних напрямів реформування податкової системи України нами було виділено:

- забезпечення ефективного розвитку національної економіки шляхом зниження податкових ставок та загальної кількості податків, що сприятиме стимулюванню підприємництва та залученню більшої кількості інвестицій;

- рівномірний розподіл податкового навантаження залежно від доходів населення з метою зменшення ухилення від сплати податків та збільшення надходжень до бюджету;

- спрощення податкової системи для забезпечення простоти та прозорості, що зробить сплату податків зручною для всіх платників та зменшить часові витрати на цю процедуру;

- зниження фіскального тиску шляхом зменшення ставок податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість, що допоможе підприємцям у здійсненні своєї діяльності та складанні звітності;

- зменшення ролі непрямих податків та збільшення значення місцевих податків у доходах місцевих бюджетів з урахуванням територіальних особливостей різних регіонів;

- демократизація податкової служби України шляхом реформування її функціонування, що включає зміну ідеології роботи податкової служби та забезпечення більш прозорих та ефективних процедур;

- удосконалення ефективності податкового законодавства шляхом впровадження законів, які забезпечують урівноваженість прав всіх громадян держави під час сплати податків.

19. В якості шляхів вирішення озвучених проблем та інструментів оптимізації податкової системи України можна виділити:

- ефективного зниження податкового навантаження шляхом впровадження реальних скорочень податкових ставок та загальної суми податків;

- забезпечення високої ймовірності того, що підприємства дійсно використовуватимуть гроші, які економляться завдяки зменшенню податкових платежів, на розвиток та виробничі потреби;

- здійснення реформи, яка не призведе до суттєвого зменшення доходів Державного бюджету;

- створення можливості нейтралізації негативних психологічних факторів, пов'язаних з реалізацією податкової реформи, шляхом забезпечення стабільності, яка є важливою складовою податкової політики;

- мінімізація можливостей ухилення від сплати податків та штучного обмеження бази оподаткування з метою забезпечення чесності та рівномірного оподаткування.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційної роботи бакалавра
студента 43 групи ФФБС Тутова Дмитра Олексійовича,
на тему «Вплив податків на розвиток підприємництва в Україні»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою «Податкова та митна справа»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – податкова система України та її значення для розвитку підприємницької діяльності.

Предмет дослідження - вплив податкової системи на розвиток підприємницької діяльності в Україні.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти впливу податкової системи на розвиток підприємницької діяльності в Україні.

Проаналізовано статистичні дані з відкритих джерел за даною тематикою та розглянуто вплив податкових платежів на розвиток підприємства ТОВ «КМД «КАМБІО». Запропоновано шляхи вирішення проблем оподаткування підприємницької діяльності в Україні.

Ключові слова: оподаткування підприємницької діяльності, фактори розвитку підприємництва, стимулююча функцій податків.

ANNOTATION

Qualification work of the bachelor's degree
student of the 43rd group of the FFBS Tutov Dmytro Oleksiyovych,
on the topic "The impact of taxes on the development of entrepreneurship in Ukraine"
qualification work for the bachelor's degree
in the specialty "072 "Finance, banking and insurance"
under the educational program "Tax and Customs",
Odesa National Economic University
Odesa, 2023

The qualification work consists of three sections. The object of research is the tax system of Ukraine and its importance for the development of entrepreneurial activity.

The subject of research is the impact of the tax system on the development of entrepreneurship in Ukraine.

The paper examines the theoretical aspects of the impact of the tax system on the development of entrepreneurship in Ukraine.

The article analyzes the statistical data from open sources on this topic and considers the impact of tax payments on the development of the enterprise "KMD "CAMBIO" LLC. The ways of solving the problems of taxation of entrepreneurial activity in Ukraine are proposed.

Keywords: taxation of entrepreneurial activity, factors of entrepreneurship development, stimulating functions of taxes.